

Utskrivningsklar pasient

Vilkår for betalingsplikt
Rett til å motta nødvendige
opplysninger

Hva er en utskrivningsklar pasient?

- Nasjonale tall viser at ca 97 % av alle pasienter reiser ut fra sykehus når sykehuset mener at de kan det (ref. <http://www.helsedialog.no/filestore/RapportUtskrivningsklarepasienteraug20102.pdf>)
- De pasientene som klassifiseres som «utskrivningsklare» kjennetegnes av at de **IKKE er friske** etter et sykehusopphold, men trenger til dels omfattende kommunale helse-, pleie- og omsorgstjenester etter utskriving. Dette kan være oppjustering av tilbud de tidligere har hatt, eller etablering av helt nye tilbud, som når tidligere friske personer skrives ut fra sykehus med alvorlige følgetilstander etter hjerneslag eller ulykker.
- Den som kan reise hjem og klare seg selv, blir ikke karakterisert som «utskrivningsklar».

En objektiv tilstand?

- Det å være «utskrivningsklar» er ikke en objektiv tilstand. Definisjonen er gitt i forskrift, og påvirkes av forhold ved pasienten, forhold i hjemkommunen og forhold ved den aktuelle sykehusavdeling. Det kan være ulik praksis ved ulike avdelinger i samme sykehus.

Hva påvirker avgjørelsen om å skrive en pasient ut?

- Det er viktig å være klar over at det ikke kun er den medisinskfaglige vurdering som påvirker avgjørelsen om å skrive pasienter ut fra sykehus.
- Press for å skrive pasienter raskere ut kan man også se i forbindelse med tilfeldige opphopninger av innleggelser, ved ulykker og ved sykdom blant personalet. Når sykehus trenger flere ledige senger, skrives pasienter raskere ut.
- Ferieavvikling i sykehus

Hva er en utskrivningsklar pasient som kommunene kan bli krevd betaling for?

[§ 9.Vilkår for at en pasient er utskrivningsklar](#)

Pasient i somatisk døgnavdeling er utskrivningsklar når lege ved helseinstitusjon omfattet av spesialisthelsetjenesteloven vurderer at det ikke er behov for ytterligere behandling ved døgnopphold i helseinstitusjonen. Pasient i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet er utskrivningsklar når lege eller psykolog ved helseinstitusjon omfattet av spesialisthelsetjenesteloven vurderer at det ikke er behov for ytterligere behandling ved døgnopphold i helseinstitusjonen. Vurderingen skal være basert på en individuell helsefaglig og psykososial vurdering, og følgende punkter skal være vurdert og dokumentert i pasientjournalen:

- a) problemstilling(e) ved innleggelse, slik disse var formulert av innleggende lege, skal være avklart
- b) øvrige problemstillinger som har fremkommet skal være avklart
- c) dersom enkelte spørsmål ikke avklares skal dette redegjøres for
- d) det skal foreligge et klart standpunkt til diagnose(r), og videre plan for oppfølging av pasienten
- e) pasientens samlede funksjonsnivå, endring fra forut for innleggelsen, og forventet framtidig utvikling skal være vurdert.

For pasienter i psykisk helsevern skal tvangstiltak og bruk av tvangsmidler som ikke kan videreføres i den kommunale helse- og omsorgstjenesten være avsluttet før pasienten er utskrivningsklar.

For pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet med behov for kommunale helse- og omsorgstjenester etter utskrivning, skal helseinstitusjon omfattet av spesialisthelsetjenesteloven ved behov, og før pasienten er utskrivningsklar, også kalle inn relevante samarbeidspartnere for å starte arbeidet med å utarbeide en samlet plan for videre behandling og oppfølging, herunder plan for eventuell samtidig poliklinisk eller ambulant behandling i spesialisthelsetjenesten.

For pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet med behov for samtidig poliklinisk eller ambulant behandling i spesialisthelsetjenesten skal det før pasienten er utskrivningsklar også etableres kontakt med ansvarlig enhet eller behandler i spesialisthelsetjenesten

Endret ved forskrift 22 des 2016 nr. 1871 (i kraft 1 jan 2017).

Vilkår for at en pasient er utskrivningsklar

Til § 9 Vilkår for at en pasient er utskrivningsklar

- I første ledd første setning fremgår det at en pasient er utskrivningsklar når lege på sykehus vurderer at det ikke er behov for ytterligere behandling i spesialisthelsetjenesten. **Det innebærer at dersom pasient er innlagt på en avdeling på et sykehus, men skal overføres til en annen avdeling, et annet sykehus eller annen behandling i spesialisthelsetjenesten, er pasienten ikke å regne som utskrivningsklar** i forskriftens forstand. Det er lege på sykehus som skal fatte avgjørelsen om pasienten er utskrivningsklar.
- Det er likevel presisert i første ledd andre setning at denne avgjørelsen skal være basert på en individuell helsefaglig vurdering. Det innebærer at legen må gjøre denne vurderingen i samråd med annet helsepersonell på sykehuset, som for eksempel sykepleier. **I tillegg til den individuelle helsefaglige vurderingen, skal visse punkter være vurdert og dokumentert i pasientjournalen.** Dette er en videreføring av de kravene som fremgikk av forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter i § 3. Det er imidlertid ett krav som ikke er videreført, og det er nr. 4 i dagens forskrift § 3 om blant annet videre plan for oppfølging av pasienten. Innholdet i dette kravet er i all hovedsak ivaretatt i forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator.

Til § 10 Varsel til kommunen om utskrivningsklar pasient

- Det følger av første ledd første setning at sykehuset straks skal varsle kommunen når pasient er definert som utskrivningsklar. **Det vil si når vilkårene i § 9 er oppfylt.**

Når inntreer betalingsplikten?

Til § 13 Betaling for utskrivningsklare pasienter på sykehus i påvente av et kommunalt tilbud

- I andre ledd første setning reguleres når betalingsplikten inntreer. Betalingsplikten inntreer fra det tidspunkt spesialisthelsetjenesten har foretatt en konkret helsefaglig vurdering av pasienten og kommet frem til at pasienten er utskrivningsklar, og de prosessuelle vilkårene i § 8 til § 10 er oppfylt, og kommunen har gitt beskjed om at den ikke kan ta imot pasienten. **Det er altså tre hovedvilkår som må være oppfylt for at betalingsplikten skal inntre; 1)** pasienten er definert som utskrivningsklar, **2)** de prosessuelle vilkårene er oppfylt, og **3)** kommunen har gitt beskjed om at de ikke kan ta imot pasienten. Betalingsplikten inntreer fra og med den dagen disse vilkårene er oppfylt. I andre ledd andre setning presiseres det at betalingsplikten også vil inntre dersom de to første hovedvilkårene er oppfylt, men hvor kommunen ikke svarer sykehuset på varsel om utskrivningsklar pasient. Det innebærer at dersom kommunen ikke «straks» gir beskjed om når den kan ta imot utskrivningsklar pasient, vil betalingsplikten inntre (forutsatt at de andre vilkårene er oppfylt). Betalingsplikten vil opphøre fra den dagen kommunen gir beskjed om at den kan ta imot pasienten, jf. § 11 andre ledd siste setning. Det er da sykehuset sitt ansvar å få overført pasienten til kommunen, jf. § 12.
- Det følger av tredje ledd at sykehuset plikter å rapportere til Norsk pasientregister når en pasient er utskrivningsklar i forskriftens forstand. Det vil si at sykehuset først skal rapportere til Norsk pasientregister **når alle vilkårene i forskriften er oppfylt.**

Til § 14 Krav på redegjørelse

- Det følger av første ledd at kommunen **kan kreve å få en redegjørelse for de vurderinger sykehuset har foretatt etter § 9**. Bestemmelsen gir ikke rett til innsyn i pasientjournalen, men gir sykehuset en plikt til å gi **nødvendig og tilstrekkelig informasjon** til kommunen slik at den kan **etterprøve hvorvidt vilkårene i § 9 er oppfylt**. Det avgjørende er at kommunen får tilstrekkelig informasjon til å kunne foreta en egen vurdering av om vilkårene er oppfylt. Partene bør avtale hvilken informasjon som skal gis og hvordan denne informasjonen skal formidles til kommunen i de lovpålagte samarbeidsavtalene.
- I andre ledd presiseres det at de alminnelige reglene om taushetsplikt gjelder ved utlevering av opplysninger etter første ledd. Det innebærer at kommunens kontrollbehov må ivaretas innenfor de rammer lovgivningen setter om utlevering av personsensitiv informasjon.

HPL § 25. *Opplysninger til samarbeidende personell*

- « Med mindre pasienten motsetter seg det, **kan** taushetsbelagte opplysninger **gis til samarbeidende personell** når dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp.
- Taushetsplikt etter § 21 er heller ikke til hinder for at personell som bistår med elektronisk bearbeiding av opplysningene, eller som bistår med service og vedlikehold av utstyr, får tilgang til opplysninger når slik bistand er nødvendig for å oppfylle lovbestemte krav til dokumentasjon.
- Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å ivareta behovene til pasientens mindreårige barn eller mindreårige søsken, jf. § 10 a.
- Personell som nevnt i første, andre og tredje ledd har samme taushetsplikt som helsepersonell.»

Kommentarer til § 25:

- Bestemmelsen er et unntak fra taushetsplikten og åpner for å gi helseopplysninger til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp. Bestemmelsen må ses i sammenheng med helsepersonelloven § 45. Helsepersonelloven § 25 regulerer de situasjoner der helsepersonell samarbeider om helsehjelpen til en pasient uavhengig av om dette skjer innenfor eller på tvers av virksomheter, mens helsepersonelloven § 45 regulerer **plikten til å gi helseopplysninger** til andre som yter eller skal yte helsehjelp til samme pasient.
- **Formålet** med bestemmelsen er å ivareta pasientens behov for oppfølging og for å bidra til forsvarlige, rasjonelle og hensiktsmessigbehandling og oppfølging av den enkelte pasient i helse- og omsorgstjenesten.
- **Også andre enn helsepersonell kan være samarbeidende personell** i den grad de samarbeider med det helsepersonell som yter behandling til pasienten. Samarbeidende personell får da tilsvarende taushetsplikt som helsepersonell.

HPL § 45. Utlevering av og tilgang til journal og journalopplysninger

- Med mindre pasienten motsetter seg det, **skal** helsepersonell som skal yte eller yter helsehjelp til pasient etter denne lov, **gis** nødvendige og relevante helseopplysninger i den grad dette er **nødvendig** for å kunne gi helsehjelp til pasienten på forsvarlig måte. Det skal fremgå av journalen at annet helsepersonell er gitt helseopplysninger.

Konklusjon

- Definisjonen av USK er gitt i «Forskrift om kommunal betaling for utskrivingsklare pasienter»
- De fleste pasienter skrives ut uten at kommunen involveres. Disse omfattes ikke av denne definisjonen.
- Krav: alle vilkårene i § 9 skal være oppfylt!
- Kommunen har krav på dokumentasjon av vurderingen som er gjort etter § 9
- Skal få nødvendige og relevante helseopplysninger i den grad dette er nødvendig for å kunne gi helsehjelp til pasienten på forsvarlig måte. jfr HPL § 45